

Job 2 (van 5) – de vrienden van Job

- Lezing: Job 2:11-13

¹¹Drie vrienden van Job, Elifaz uit Teman, Bildad uit Suach en Sofar uit Naäma, hoorden van de rampspoed die hem had getroffen, en ze besloten hem op te zoeken. Onderweg ontmoetten ze elkaar, en samen gingen ze naar hem toe om hun medeleven te tonen en hem te troosten. ¹²Toen ze Job vanuit de verte zagen herkenden ze hem niet, en ze barstten uit in luid geweeklaag, ze scheurden hun kleren en wierpen stof omhoog over hun hoofd. ¹³Zeven dagen en zeven nachten bleven ze naast hem op de grond zitten zonder iets tegen hem te zeggen, want ze zagen hoe vreselijk hij leed.

- *Laten we stil zijn bij al het lijden in deze wereld, dichtbij en ver weg*

Preek

Lieve mensen,

Als iemand onnoemelijk zwaar lijdt. Dan is eenzaamheid een groot gevaar. Zeker als dat lijden langer duurt. Wie heeft de woorden? Wie het uithoudingsvermogen? Wie heeft de goede houding? Wie durft te blijven?

Job lijdt. Zo diep als een mens kan lijden. Alles verliest hij. Hoe zou je hem medeleven kunnen tonen? Hem kunnen troosten? We kijken naar de vrienden. Die precies dát willen komen doen.

...

Waar spreken we af? Als je samen op pastoraal bezoek gaat. Dan is dat vaak de vraag. Voor de deur? Of ergens onderweg? Pikt de één de ander op? Het hangt er van af hoe je het inschat. Samen voorbereiden? Samen bidden van te voren? Wie neemt de leiding? De vrienden van Job ontmoeten elkaar ook onderweg en trekken samen op. Ze gaan een heftige situatie tegemoet, dat hebben ze wel gehoord. Hoe ze Job aantreffen is zelfs dan nog verdrietiger dan ze hadden gedacht. Hoe betoon je je meelevens? Hoe troost je? Die twee woorden worden gebruikt in vers 11. *Meeleven betonen*. En *troosten*.

Meeleven betonen. Dat is: ze laten zich raken en zijn met Job bewogen. Hoofdschudden, staat er letterlijk. Weeklagen. Mee klagen. En dat doen ze heel goed. Ik vind het zo bewonderenswaardig dat ze niet eerst zoeken naar woorden. Dat is lastig. Vind ik ook. Ik leer nog steeds. Woorden kwamen vaak te snel. Te gemakkelijk een Bijbeltekst geciteerd. Ik stap nog steeds wel eens in die valkuil. Te snel willen praten. Te vlug een antwoord geven. En dan de plank misslaan. Ik probeer, nog steeds, te leren van de vrienden van Job. Wat ze als het ware doen is ...

Slide: de ander tevoorschijn luisteren.

Ik vind dat een prachtige term. Het is door je zwijgen – observerend, afwachtend, betrokken bij iemand zitten. Echt naast hem op de grond. Op de vuilnishoop. Geen afstand, hoewel Job melaats is. Gescheurde kleren. Diep bewogen. En niet eventjes. Maar zeven dagen en zeven nachten. Een volheid van tijd. Stilte, rouw, de ander de tijd geven. Zo geef je door je zwijgen iemand de ruimte om

zelf te beginnen. Ze doen Job enorm recht door *niet* te spreken. En tegelijk nabij te zijn. Ze nodigen Job als het ware uit te komen met zijn verdriet.

En dat gebeurt ook. Waar hiervoor nog een vrome belijdenis kwam. *Het goede aanvaarden we uit de hand van God, waarom het slechte niet?* Waar hiervoor nog een vrome belijdenis kwam, daar volgt nu een lange rouwklacht. Job vervloekt zijn geboortedag. Is boos, teleurgesteld, verdrietig. Vol onbegrip waarom hem dat nou moet overkomen.

De vrienden geven Job ruimte om zijn hart op tafel te leggen. Dat is dat eerste woord. Meeleven betonen. Dat doen ze goed. Job voelt zich zo gezien, dat hij eerlijk en rauw zijn verhaal doet. Hij voelt zich veilig bij die mannen. Ze luisteren Job tevoorschijn.

En ze komen, zo staat in vers 11, ook om hem te troosten. En daar gaat het dan toch mis. Zo erg mis zelfs, dat Job in hoofdstuk 16 zijn beklag over hen doet. Hij voelde zich veilig, maar als hij dan zijn beklag heeft kunnen doen, dan krijgt hij alsnog de kous over de kop.

Slide: ¹Hierop antwoordde Job:
²'Dit soort dingen heb ik al zo vaak gehoord,
niets dan ellende brengt mij jullie troost.
³Een eindeloze stroom van lege woorden!
Wat drijft jou ertoe zo tegen mij te spreken?
⁴Zaten jullie op mijn plaats,
ik zou hetzelfde tegen jullie inbrengen;
ik zou een lange redevoering houden,
meewarig schuddend met mijn hoofd.
⁵Toch zou ik jullie moed inspreken,
mijn woorden zouden mild en troostend zijn. (Job 16)

Wat gaat er mis? Nou, nadat ze Job de ruimte hebben gegeven. Hem tevoorschijn geluisterd hebben. Nadat ze dat gedaan hebben zouden ze opnieuw hebben moeten zwijgen. Eerst maar eens. Want in een troostend gesprek moet je niet alleen de ander de ruimte geven. Nee, je moet ook ...

Slide: God tevoorschijn luisteren

God de ruimte geven. Want waar ze hun beeld van Jobs situatie lieten vullen door zijn eigen woorden. Zo zouden ze ook hun beeld van God moeten laten vullen door te luisteren naar zijn eigen woorden. Ik heb al eerder in het afgelopen seizoen gezegd dat jouw beeld van God open moet staan voor correctie. Je kunt God niet vastzetten in je eigen ideeën.

De drie vrienden gaan er van uit dat Job iets fout gedaan heeft en dat dit hem daarom allemaal overkomt. Het is een beeld dat ook bij ons hardnekkig vast blijft zitten. Zo vaak hoor ik dit nog langs komen. Woorden als 'karma' hebben hier mee te maken. Met een verkeerd Godsbeeld.

Later komt er nog een andere vriend, een jongere man, aan het woord. Die heeft er bij gezeten en alles gehoord. Elihu heet hij. Zijn Godsbeeld is weer anders. Hij heeft ook een verklaring: God straft niet jouw onrecht, maar wil jou wat leren door wat je overkomt. Je vertrouwen was blijkbaar niet groot genoeg. God slaat je alles uit handen om je meer te leren vertrouwen.

Alle vier kiezen ze als het ware de kant van God. Ze gaan God verdedigen tegenover de klacht van Job. Hij heeft niks fout gedaan en toch overkomt hem dit. Hij heeft altijd vertrouwd en toch wordt zijn vertrouwen op de proef gesteld. Dat is wat Job zegt. En zijn vrienden willen hem troosten door God te gaan verklaren. Te gaan verdedigen. Maar dat is geen troost. En wat ze zeggen klopt ook niet. Zo wordt het gesprek een discussie en een discussie troost geen enkel mens. Ook niet als je gelijk hebt.

In mijn theologie-opleiding werd over een pastoraal gesprek altijd gezegd dat het geen dialoog is, maar een trialoog. Geen twee-gesprek, maar een drie-gesprek. God is aanwezig in wat je deelt. Hij is er bij. Het is zaak Hem op te merken en Hem de ruimte te geven. Dat betekent dat je veel bidt om de Heilige Geest. Die wordt niet voor niets 'Trooster' genoemd in Johannes 14 en 16. Juist de Geest geeft je fijngevoeligheid om het juiste te zeggen op het goede moment. Geeft je de moed om Jezus in het gesprek te betrekken.

Want het is niet verkeerd dát ze gaan praten, die vrienden. Daar waren ze voor gekomen. Om hun medeleven te betonen. Én om te troosten. Maar dat troosten vraagt om de Trooster. Die je de houding van Jezus geeft. En de woorden van God in de mond legt. Passende woorden.

En als die woorden soms niet komen? Dan kun je nog beter zwijgen dan vanuit jouw eigen Godsbeeld de dingen invullen. Zoals ik vorige keer al zei: vragen en klachten hoeven niet meteen een antwoord. Juist het scheppen van ruimte is vaak al genoeg. Regelmatig heb ik meegemaakt dat ik niet zoveel zei. Niet zoveel troostte voor mijn gevoel. Maar dat mensen me toch bedankten voor het goede gesprek. Omdat God zelf aanwezig was en in het hart van die ander richting gaf. Of rust. Of ruimte. Het enige dat ik had gedaan is luisteren. En God openbaarde zich niet in woorden. En toch luisterden we Hem tevoorschijn. Hij doet zijn naam eer aan: JHWH. Hij is er bij en laat niet los.

Amen